

והסוכה פסולה, הואיל ועל ידי שניהם נתמעט שיעור הסוכה, ואין כאן שיעור הכשר סוכה.

לדופן מדין "לבוד", והאוויר אינו נחשב לכלום.

והני מילי שאין אויר פוסל בסוכה עד שלושה טפחים, כשהיה האוויר מן הצד, בסמוך לדופן הסוכה, שאם היה פחות משלושה טפחים רואין את הסכך כסמוך

אבל אם היה האוויר פחות משלושה טפחים באמצע הסכך,⁽³³⁶⁾ פליגי בה רב אחא ורבינא:

חד אמר: יש לבוד באמצע. וחד אמר: אין לבוד באמצע.⁽³³⁷⁾ ⁽³³⁸⁾

בסוכה גדולה, שאין האוויר נצרך להשלים לשיעור הסוכה, אין צריך להגיע לדין "לבוד", היות וגם ללא ההלכתא של "לבוד" אויר פחות משלושה אינו חשוב דיו לחצוץ בסוכה.

ודחה, שאם כן אף בסוכה קטנה לא צריך לדין לבוד כדי להכשירה, הואיל ובסכך פסול קיימא לן שאם לא היה הסכך הפסול בשיעור הפוסל את הסוכה מצטרף הוא להשלים לשיעור הסוכה אף ללא דין "לבוד". ואם כן, היות וגם ללא דין לבוד אין אויר פחות משלושה טפחים פוסל בסוכה, בסוכה קטנה יצטרף להשלים לשיעור הסכך, וכיון שאין הדין כן, על כרחך, מה שאין אויר פחות משלושה פוסל בסוכה קטנה הוא מדין לבוד [עייין בהרחבה ילקוט מפרשים, לעיל יז א].

337. והקשו התוספות: למאן דאמר אין לבוד באמצע, אף סוכה שצילתה מרובה מחמתה תפסל עד שתהיה מכוסה יפה ומעובה כמין בית, שלא יהיה בה שום נקב?!

ותירצו, שדוקא כאן אויר פוסל, לפי שמהלך הוא על פני כל הסוכה, וחוצץ בין הסכך לדפנות. אבל אויר שאינו מהלך על פני כל הסוכה, אינו פוסל אם היתה צילתה מרובה מחמתה.

אבל הריטב"א כתב, דאף אם אין האוויר מהלך על פני כל הסוכה נפסלת הסוכה למי שסובר אין לבוד באמצע, ובלבד שיהיה אותו

אמנם בלשון רש"י כאן שכתב: "תחת הנסרים לא ישן", דקדקו האחרונים שדוקא תחת הנסרים אסור לישן, אבל תחת הפסלים מותר לישן.

וכן כתב המאירי בשם חכמי הדורות: מותר לישן תחת כל הפסלים אף על פי שאין בכל אחד מהם כדי הכשר סוכה. שאם לא כן, מדוע הוצרכה הגמרא לומר שהיו נסר ופסל נסר ופסל, הרי גם אם היה כל הסכך שמן הצדדים פסול חוץ מן השמונה טפחים שבאמצע היה הדין כן? אלא ודאי כוונת הגמרא להכשיר את הפסלים כולם לישן תחתיהם.

ובטעם הדבר כתב המאירי: דכל שיש בסוכה מקום רחב שבעה טפחים על שבעה טפחים המוקף שלוש מחיצות ומסוכך בסכך כשר, מותר לישן תחת כל הפסלים אף אלו שאינם רחבים כשיעור הכשר סוכה מדין "פסל היוצא מן הסוכה". ומה שסכך פסול פוסל באמצע הסוכה בארבעה טפחים, הוא רק כאשר אין בסוכה בשום צד שיעור הכשר סוכה המוקף שלוש מחיצות [ועייין לעיל יז א]. ובביאור הדברים ראה ילקוט מפרשים.

336. עייין בדברי רבי עקיבא איגר לעיל יז א, שצידד מתחילה לומר שמחלוקת רב אחא ורבינא היא רק בסוכה קטנה, ובה הוא שצריך לדין "לבוד" כדי שיחשב אותו אויר כמלא בסכך כשר, ומצטרף להשלים שיעור הסוכה. אבל